

A TANÁCS AJÁNLÁSA**(2017. július 11.)****Svédország 2017. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2017. évi konvergenciaprogramját**

(2017/C 261/26)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽²⁾ és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) A Bizottság 2016. november 16-án elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2017. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács a 2017. március 9–10-i ülésén jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2016. november 16-án elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést, amelyben Svédországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor.
- (2) 2017. február 22-én közzétették a Svédországra vonatkozó 2017. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2016. július 12-én elfogadott országspecifikus ajánlások és az előző években Svédországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzései kapcsán Svédország által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2017. február 22-én tették közzé. Vizsgálata alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Svédországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A lakásárak már amúgy is túlértékelt szintről való tartós emelkedése a háztartások adósságállományának folyamatos növekedésével társulva azt a kockázatot hordozza magában, hogy heves piaci korrekcióra kerül sor. Bár a bankok tőkehelyzete megfelelőnek tűnik, egy heves korrekció hatással lehet a pénzügyi szektorra is, mivel egyre nagyobb a bankok lakossági jelzáloghitelekkel szembeni kitettsége. Ebben az esetben átgyűrűző hatások jelentkezhetnek a szomszédos országokban, mivel a svéd bankcsoportok rendszerszintű jelentőséggel bírnak az észak-balti régióban. A svéd hatóságok tudatában vannak a növekvő kockázatnak, és az elmúlt években intézkedéseket hoztak, hogy korlátozzák a jelzáloghitelek növekedését, és ösztönözzék a lakásépítést. Az eddig végrehajtott szakpolitikai lépések azonban nem bizonyultak elegendőnek a lakásszektor túlhevülésének kezelésére. Összességében továbbra is szakpolitikai hiányosságok figyelhetők meg a lakhatással kapcsolatos adóztatás, a makroprudenciális keret, az új lakások kínálatával összefüggő szűk keresztmetszetek, valamint a meglévő lakásállomány hatékony hasznosításának útjában álló akadályok kezelése terén.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

⁽²⁾ HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

- (3) Svédország 2017. április 28-án benyújtotta 2017. évi nemzeti reformprogramját és 2017. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.
- (4) A 2014–2020-as időszakra vonatkozó európai strukturális és beruházási alapok programozását a vonatkozó országspecifikus ajánlások figyelembevételével alakították ki. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁽¹⁾ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól partnerségi megállapodásának és releváns programjainak felülvizsgálatát és az azok módosítására vonatkozó javaslatot. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést.
- (5) Svédország jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum megelőző ágához tartozik. 2017. évi konvergenciaprogramja értelmében a kormány 2017-ben a GDP 0,3%-ának megfelelő többlet elérésére, valamint arra törekszik, hogy a programidőszak egésze során továbbra is teljesítse a GDP 1%-ának megfelelő strukturális hiányként meghatározott középtávú költségvetési célt. A konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2017-ben várhatóan 39,5%-ra mérséklődik, és a további csökkenés eredményeként 2020-ban 31,4% lesz. A tervek szerint a GDP-arányos államadósság csökkenésének fő hajtóereje az erőteljes gazdasági növekedés és a stabil államháztartás lesz. A költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. A Bizottság 2017. tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2017-ben várhatóan a GDP 0,4%-ának, majd 2018-ban 0,8%-ának megfelelő többletet mutat majd, vagyis meghaladja a középtávú költségvetési célt. A konvergenciaprogram értékelése alapján és a Bizottság 2017. tavaszi előrejelzésének figyelembevételével a Tanács úgy véli, hogy Svédország 2017-ben és 2018-ban várhatóan meg fog felelni a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek.
- (6) A háztartások korábban is magas szintű eladósodottsága tovább nőtt. A háztartások adósságállománya 2016-ban 7,1%-kal nőtt, és megközelíti a GDP 86%-át, ami a rendelkezésre álló jövedelem mintegy 180%-ának felel meg; ez a növekedés főként a lakásárak folyamatos emelkedéséhez kapcsolódó nagyarányú jelzáloghitel-felvétel következménye. Az eladósodottság eloszlása egyre egyenlőtlenebb: az újonnan jelzáloghitelt felvett háztartások közül azok igen nagy aránya, amelyek esetében a hitelösszege eléri vagy meghaladja a rendelkezésükre álló jövedelem 600%-át (2016-ban 16,4%). A kormány ezzel összefüggésben több makroprudenciális intézkedést hozott – többek között 2016-ban új követelményt vezetett be a jelzáloghitelek törlesztésére vonatkozóan –, de továbbra sem egyértelmű, hogy ezek középtávon kellő hatást gyakorolnak-e. 2017 februárjában a kormány jogalkotási eljárást indított, hogy megerősítse a makroprudenciális hatóság jogi mandátumát és így biztosítsa, hogy a hatóság a jövőben megfelelő időben be tudjon vezetni esetleges makroprudenciális intézkedéseket, és eszközök szélesebb köre álljon rendelkezésére. A tervek szerint a jogszabályi módosítások 2018 februárjától lépnek hatályba. A fiskális ösztönzők kiigazításával – például a jelzáloghitel-kamatok adóból való levonhatóságának fokozatos mérséklésével vagy a rendszeres ingatlanadók növelésével – elő lehetne segíteni a háztartások adósságállomány-növekedésének visszafogását, ám a kormány eddig nem tett előrelépést e téren.
- (7) Svédországban a 90-es évek közepe óta gyorsan és tartósan emelkednek a lakásárak. A lakásárak gyors és tartós növekedése különösen a főbb városi övezetekben szembeűnő. Ennek fő kiváltó okai közé tartozik a lakástulajdon és a jelzáloghitelek nagyvonalú adóügyi megítélése, a kedvező hitelfeltételek és a viszonylag alacsony jelzáloghitel-törlesztési ráták, valamint a lakáspiac nem megfelelő strukturális hatékonysága miatt tartósan fennálló lakáshiány. A lakásépítés bővül, de még mindig nem tud lépést tartani az új igényekkel. A kormány 22 pontos lakáspiaci terve kezeli a lakáshiány egyes mögöttes tényezőit, többek között a lakásépítésre rendelkezésre álló területek nagyságának növelésére, az építési költségek csökkentésére és a tervezési folyamatok átfutási idejének lerövidítésére irányuló intézkedésekkel. Mindazonáltal bizonyos egyéb strukturális hatékonysági hiányosságok – például a gyenge építőipari verseny – nem kapnak kellő figyelmet. A lakáshiányt súlyosbítják a meglévő lakásállomány hatékony kihasználásának korlátai. Svédország szigorúan szabályozott lakásbérleti piaca úgynevezett „bezáródási” és bennfentes-kívülálló hatást eredményez, de eddig nem került sor érdemi szakpolitikai intézkedésre a lakbér-megállapítás rugalmasabbá tétele érdekében. A saját használatú ingatlanok piacán a viszonylag magas tőkenyeresség-adók a lakástulajdonosok mobilitásának gátját jelentik. Átmeneti reform bevezetésére került sor az ingatlanügyletre

⁽¹⁾ Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 23. cikke (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

kivetett tőkenyeresség-adók halasztott fizetésére vonatkozó szabályok terén, de ennek valószínűleg korlátozott lesz a hatása. A rendelkezésre álló és megfizethető lakások hiánya egyúttal a munkaerő mobilitását és a migránsok hatékony munkaerőpiaci integrációját is akadályozhatja, továbbá hozzájárul a generációk közötti egyenlőtlenségekhez.

- (8) 2016-ban Svédország foglalkoztatási rátája az egyik legmagasabb volt az EU-ban (81,2%), miközben a tartós munkanélküliségi ráta a legalacsonyabbak között van. Az ország azonban változatlanul kihívásokkal néz szembe, meg kell oldani például az alacsony képzettségűek és az Unión kívüli migránsok munkaerőpiacra való integrálását és csökkenteni kell az Unión kívül született nők esetében fennálló jelentős foglalkoztatási rést. Svédország komoly erőfeszítéseket tett a menedékkérők fogadása és a menekültek, valamint más bevándorlók integrálása érdekében. További intézkedésekre lehet azonban még szükség, mivel 2016-ban az integrálási programokban részt vevőknek csupán egyharmada kapott munkát vagy részesült oktatásban a program lezárását követő 90 napon belül, és még nem alakították ki ehhez kapcsolódóan a képesítések elismerésére vonatkozó átfogó megközelítést és szabályozást.
- (9) Az OECD 2015-ös PISA-felmérése (nemzetközi tanulói teljesítménymérés) szerint többéves romló teljesítményt követően a 15 éves korosztály alapvető készség szintje javult. A rosszul teljesítők aránya azonban még mindig az uniós átlag körül van, és egyre nagyobb a tanulók társadalmi-gazdasági háttéréből eredő teljesítménykülönbség. A kormány által az iskolai eredmények és az esélyegyenlőség javítása érdekében bevezetett intézkedések, továbbá az újonnan érkezett migráns háttérű tanulóknak az iskolarendszerbe való integrálására irányuló kezdeményezések fokozott nyomon követést igényelnek.
- (10) Az európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte a svéd gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2017. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2017. évi konvergenciaprogramot és a 2017. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Svédországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. A Bizottság figyelembe vette nemcsak azoknak Svédország fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (11) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2017. évi konvergenciaprogramot, és azt a véleményt⁽¹⁾ fogalmazta meg, hogy Svédország várhatóan meg fog felelni a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek.
- (12) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2017. évi nemzeti reformprogramot és a 2017. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Svédország 2017-ben és 2018-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kezelje a háztartások adósságállományához kapcsolódó kockázatokat, mindenekelőtt a jelzáloghitel-kamatok adóból való levonhatóságának fokozatos mérséklésével vagy a rendszeres ingatlanadók növelésével, ugyanakkor fogja vissza az olyan hitelezést, amelynél a hitelösszeg túl magas a jövedelemhez viszonyítva. Mozdítsa elő a lakásberuházásokat és javítsa a lakáspiac hatékonyságát, többek között a lakbérek megállapításának rugalmasabbá tétele, valamint a tőkenyeresség-adó kialakításának felülvizsgálata révén.

Kelt Brüsszelben, 2017. július 11-én.

a Tanács részéről

az elnök

T. TÖNISTE

⁽¹⁾ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerint.